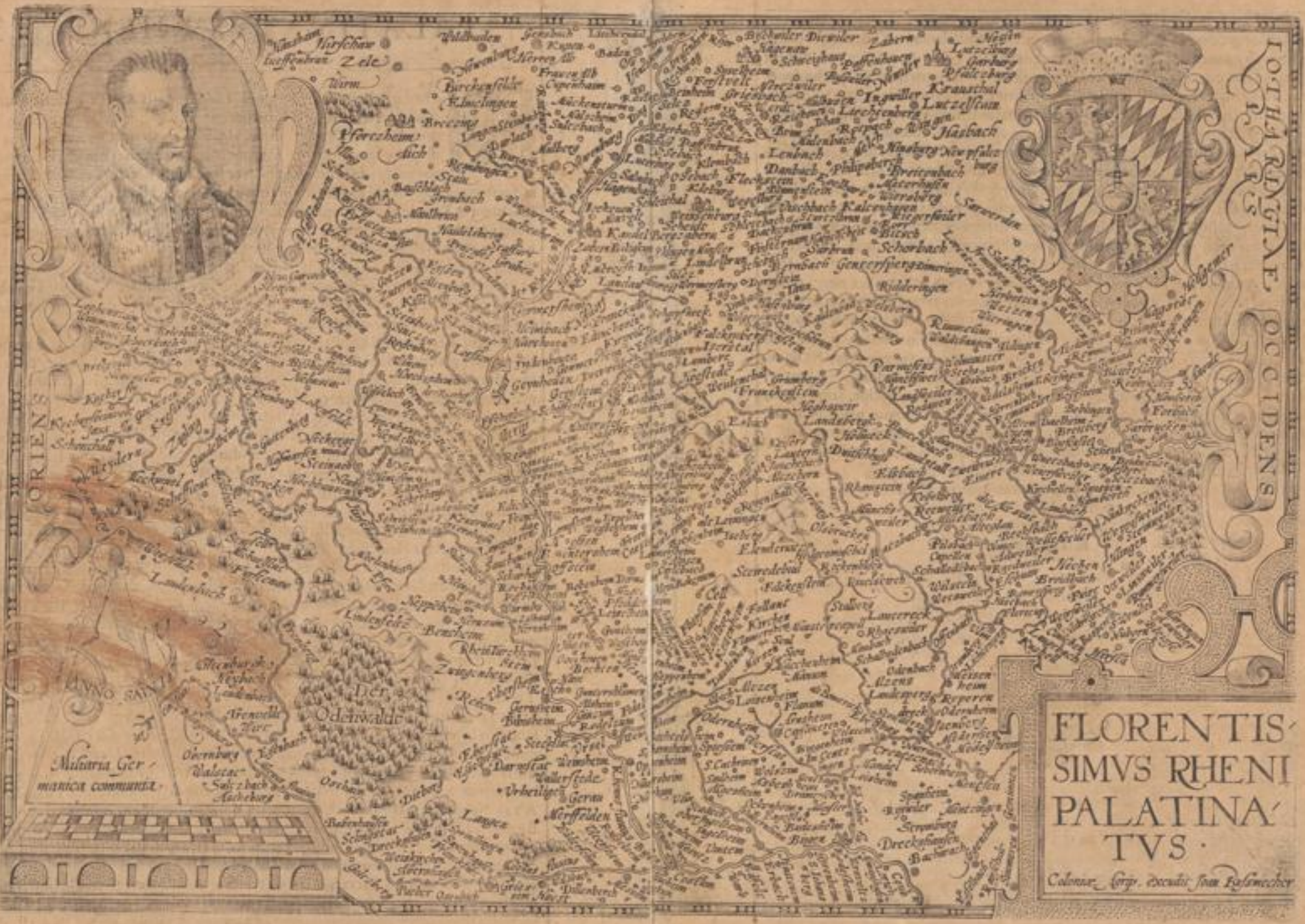

Nomen Palatini Rheni, nomen esse dignitatis & officij credit Munsterus quod Imperatores instituerunt. Sunt enim qui aiunt primos Palatinos simplices fuisse nobiles, vsque ad tempora Ottonis tertij quando principes Electores fuerunt constituti: tunc enim maior dignitate eorum gradus fuit additus. Nec sine causa Electura non fuit commissa ducibus potentibus qui tunc erant in Imperio, puta duci Bauariæ duci Sueuiæ, Lotharingiæ & Brunsvicensi: etiam si Bauari temporum successu in familiam suam studuerint hanc dignitatem introducere. hodieque & Palatinatus & Bauariæ titulum habeant. Primus Palatinus Elector appellatus fuit Henricus, qui anno Christi 1103. diuum Henricum cum reliquis Electoribus in Imperatorem elegit: Electionis verò prærogatiuam Palatini hac occasione contigisse verisimile est, vt honos is haberetur Caroli posteris ne decus hoc apud Saxones tantum esset, sed pars quoque eius ad Francos transmitteretur quando quidem erant Palatini sub id tempus ex genere Caroli Magni. Terra autem hæc Palatini Electoris, præter pagos, monasteria & arces, continet vrbes pariter & oppida 48 quarum primaria est Heidelberg, in qua & principis sedes est. Nomen huic vbi datum putatur à gentium colonia; vocant autem Germani hominem gentilem Heyden/Huius loci situs admodum est amœnus, cum sit in fauce montium, vbi Neccharus (qui & Nicer vel Nicrus) ex montibus in planitiem egreditur; neque dubium quin locus ille semper, quàm diu Germania habitata fuit, ab hominibus cultus fuerit. Sunt alij qui contendunt dicendum & scribendum esse Edelberg, quod sonat nobilem montem alij verò Edelberg quòd imeros montes significat. Sunt qui Prolomaicam Budorim putant olim fuisse Heidelbergam; alij oppidum Manheim per Budorim accipiendum contendunt: nam situm est illud in confluentia Rheni & Nicri, vbi in Concilio Constantiensi Ioannes papa triennio incarceratus fuit. Est terra circa Heidelbergam omnium rerum ferax, vini boni, frumenti, olei, fructuum arborum & castanearum. Anno Christi 1346. Rupertus senior princeps palatinus fundauit Gymnasium Heidelbergense, vbi temporum successu in omni scientiarum genere multi docti floruerunt viri. Idem Rupertus (qui & Romanorum Imperator anno 1400. electus erat) extruxit egregium illud eadem in vrbe templum quod Spiritui sancto nuncupatum est, in quo etiam Sepultus requiescit. Præter cæteros item requiescunt ibi corpora doctissimorum Rudolphi Agricolæ, Sebastiani Munsteri & (qui meo æuo locum istum, celebrem reddiderunt) Guilhelmi Xilandri, Thomæ Erasti Zachariæ vrsini, quoque vsus sum Rectore Oliuerij Bocchi, illustriss. Princ. Friderici III. Hodierno autem tempore celeberrimi Gymnasij Rector magnificus fuit in adolescentia sua, Fridericus III. pala. Ludouici F. Friderici III. nepos: quæ nunc auito folio sedentem ac Palatinum leonem moderantem Deus Opt. Max. nobis diu saluum & incolumem conferuet. Distributus autem est Palatinatus in præfecturas quatuor quas Ampter sua lingua vocant. horum Metropoles sunt Heidelberg, Alza, Neostadium & Mosbachium. Bretta quidem oppidum mediocriter ad Saizim flu. patria Philippi Melanchthonis, summi liberalium artium magistri qui Portæ Herciniæ primo in literis versatus admodum puer magno illo Io. Capituoue studiorum cursum moderante: primamque doctrinæ lauream Heidelbergæ, alteramque Turingiæ adeptus an æt 16. Sacrarum literarum explicator solertiss. seculi nostri ornamentum singulari re, ac decus Germaniæ perpetuum futurus. Porro quod ad Comitatus huius fertilitatem attinet, nihil quod ad humanum vicium necessarium est desideratur in Palatinatu. In montibus enim decoquitur generosum vinum, & simul in eisdem

LOTHARIGINE OCCIDENS

FLORENTISSIMVS
RHENI
PALATINA
TVS

Coloniae Corp. excudit sum. Palatinorum

Militaria Ger-
manica communis

isdem crescunt castaneæ: in pede montium pulcherrimi plantantur horti, & in planis agris copiosa prouenit seges tritici, siliginis, hordei, &c. Syluæ & montes referti sunt feris, potissimum cæuis, quin & incolæ plurimos in syluis nutriunt hircos, hædos & capras, eò quòd hæc animalia syluestribus potius delectantur saltibus quàm pratis. Præterea in Nicro flu. qui medium alluit Palatinatum, innumeri per singulos annos capiuntur pisces, magni & parui, maximè autem abundat barbonibus. Descendunt quoque per hunc fluuium continuè lignorum rates, ex Ottonica sylua, quæ ex Necaro in Rhenum deferuntur, atque omnibus ciuitatibus Rheni, à Spira vsque Binguū ad portas vsque deducuntur. Est Ottonica sylua regio syluestris & montosa, cultura quoque difficilis, licet in quibusdam locis amœnas & fertiles habeat valles in quibus satis frumenti colligi potest. Incolæ pro magna parte victitant ex pecoribus & quæstu lignorum. Inter V Vormatiam autem, Heidelbergam, Neostadium, Crucenacum & Oppenheim magna patet terræ planities, habens agrum feracissimum vini & frumenti, nec est in linea Rheni post Sanggoiam, terra aliqua feracior frumenti quàm sit illa, imprimis circū ciuitatem Alzæam, siue Alzheim. Inter Spiram autem & V Vormatiam factus est conflictus ille horrendus inter duos Reges, Albertum & Adolphū in quo Adolphus periit anno 1298. Vno à V Vormacia miliario distat oppidum Pfersheim, vbi incredibilis vini copia quotannis prouenit, tantæ præstantiæ, vt Baccharacensi (cui primas peritissimi potatores tribuūt) nequaquam cedere perhibeatur, Anno Christi 1455 memorabilis ibi accidit clades, cum multi principes conglobati, quorum præcipuus erat Episcopus Moguntinensis, contra vnum principem Pal-

Fridericum, omnes ab ipso circumuenti cæderentur: Fuit autem Fridericus ille eius nominis primus vir strenuus ac militaris nec minori præditus iustitia, ac in multis Tullo isti Hostilio comparandus, vulgò der böse Fritz vocatus. Anno 1525. triginta millium ibidem seditionum rusticorum fusa est copia.

